

Beretningen om Savissivik – et tilbageblik

Af Iggiannnguaq Ivik

Ved Regitze Margrethe Søby

Knud Rasmussen oprettede i 1910 Kap York-stationen Thule ved Uumman-naq, det nuværende Dundas. Imidlertid ønskede han ikke, at alle de eskimoer, der bosatte sig ved denne handelsstation, skulle slå sig ned permanent og blive helt afhængige af butikken. Så vidt muligt burde de bevare deres frie nomadetilværelse, som bestemmes af jagtmulighederne. Han ønskede derfor at få anlagt to andre udsteder i distriktet, hvert med sit depot af varer og sit skolekapel, hvor eskimoerne hos den stedlige grønlandske kateket kunne søge undervisning i kristendom og tillige lære at læse og skrive, »at gemme ord i streger«, som de kaldte det.

Således blev Savissivik udsted i juli 1934. Savissivik ligger på Meteorit Øen midtvejs mellem Kap York og Kap Melville ved foden af et vældigt søkongefjæld i den nordlige del af Melvillebugten.

Placeringen af butikken i distriktet og anvendelsen af træ til byggemateriale forandrede polareskimoens bosætningsmønster. Fra at være små spredte grupper med skiftende bopladser fra år til år,

blev eskimoerne nu mere bofaste og opholdt sig hvert år på samme sted. Bosætningen blev mere fast, og hvert område fik sin særlige stationære befolkning.

Savissivik har gennem årene ændret udseende. De gamle huse af tørv og sten er forlængst afløst af træhuse, der dels er boligstøttehuse, dels selvbyggerhuse.

Der blev opført et skolekapel i 1949, og endvidere fik stedet en ny skole i 1976. En lille selvbetjeningsbutik, der er indrettet med kontor, blev opført i 1974, og den gamle butik fungerer nu som lager. En lille klinik med tilhørende bolig til en sundhedsplejerske er også blevet bygget. Et elværk blev indviet i 1988, og samtidig blev et servicehus taget i brug. Servicehuset har bl.a. skindvaskeri og værksted, og der er bade- og vaskemuligheder.

En traditionel grønlandsk livsform og ressourceudnyttelse skal sikre Savissiviks befolkning dens udkomme og dermed bygdens fremtid.

I dag er den oprindelige polareskimoiske befolkning kun fåtallig, idet stedet har en blandet vestgrønlandsk/

polareskimoisk befolkning på grund af tilflytning fra de nordligste bygder i Upernavik-distriktet. Tilflytterne kommer især fra Kullorsuaq og Nuussuaq.

Således stammer Iggiannnguaq Ivik's mor fra Upernavik-distriktet. Selv fremhæver han altid sin polareskimoiske identitet og føler sig som polar-eskimo. – Iggiannnguaq er født den 23. april 1923.

Iggiannnguaq Ivik's beretning om Savissivik

Jeg flyttede til Savissivik i 1936. Jeg vil ikke skrive om alt og alle, men kun lidt om det, jeg husker. Det bliver ganske kort, og jeg starter selvfølgelig med at fortælle om det tidspunkt, jeg kom hertil.

Jeg flyttede til Savissivik efter en skik, som galdt på daværende tidspunkt. Det skete, da min storesøster blev gift med en mand fra Savissivik, efter at min far og mor begge var døde. Hendes mand var den kendte Gideon Suersaq. Indtil i dag husker jeg endnu, at jeg skulle til at forlade dette dejlige sted, som vi kendte så godt – Uummanaq, som nu kaldes Dundas, som var det i går. For mig var det en stor uforglemmelig oplevelse, da vi netop anden pinsedag skulle til at tage afsted. Jeg husker stadig, at vi kørte forbi andre slædekørere, som var på vej hjemover: Gideon og hans mor Helene, så vi var tre slæder.

Vi kørte op mod Pituffik i det mest pragtfulde vejr. Datoen husker jeg ikke så nøje. Det var muligvis omkring midten af maj, selvom jeg på det tidspunkt var i stand til at huske alt. Da vi dengang lagde vejen over indlandsisen, var det som om vi kørte igennem en tæt

tåge. Hist og her var der små nunatakker, meget smukt vejr, intet at bekymre sig om. Da vi atter kunne se land på den anden side, pegede de flere gange på forskellige steder og fortalte mig, hvad de hed. De sagde, at vi ville komme ned på havisen på et sted, hvor der var mange sæler. Derovre var Salleg, som lå ud for Savissivik. Der havde vi Akulíarusersuaq og derovre Qeqertaq. Navnene på de forskellige landområder var i sandhed nemme at huske.

Da vi var kommet ned på havisen, sagde de: »Lige derovre er der søkonger. Der vil du få dem at se.« De sagde, at der fandtes søkonger overalt. Fantastisk var det. Dér kunne vi se dem. De begyndte at komme til syne som en vældig tågebanke på himlen. Det var spændende. Så kom vi ganske tæt på dem. Idet jeg rejste mig fra slæden, lyttede jeg til deres lyde. Det lød sandelig skønt. Det var vel nok fantastisk, at deres lyde var så kraftige, så små de var. Vi kørte af sted, og da vi kom til Akulíarusersuaq, og min ledsager med en ketsjer ville til at fange søkonger, som vi skulle koge, fulgte jeg med ham. Det var vel nok spændende.

Efter at have spist kørte vi videre og kom til Qeqertaq. Jeg husker ikke nøje, hvem der befandt sig dér; men jeg er ikke i tvivl om, at Utaaq og familie var der. Vi kørte videre. Hvor var det forunderligt, da vi fik øje på Savissivik. Sikken en mængde sne! Jeg kiggede efter husene, og dér lå udstedsbestyrerens hus med tag, og dér var den lille butik, og endvidere ragede små huse hist og her op af sneen. Der var også nogle telte, vore forfædres telte – de var dækket til med sælskind. Der var ganske få men-

12 aĵernangilar tautunguit tapertausua-
 ngamiks tunisanut, uvellumikut
 kisiane tauto ailuneranerat
 soreutigiumeramikto ranorelle ratanik
 nerisitigaine teuna anarane
 aune tamat pigalugo taima mangertigi-
 sar iluanarfutigisagaluarp akeulo
 akessui uvellumikut normo b. A. 200 l.
 puallaxangame terianear amia basisara-
 me merceosisillune angissungorlune
 imunerme nutangerar amallo
 masakut rassutitut sameruxulaxamik
 tamako soreutigiumeramik piniarsimanagit
 seornatigut soreutaunginamik sangiunere
 aĵernarame imarauua maluinarat
 ranore piniartorne teimaesilugo
 erreartularpara savagssivig
 tunisategut ragfagsautitut ilaumata
 tauto siuarsaimmut ilaumata
 ilikaraine mianerimata imangilar
 masakut etiauneraissunga namik
 laimangilar ranga piniartarner eksissionar-
 para soreunane ranga imurir pisimasuti
 niartugsaugaluarmat kisiane ilaunator-
 para uvanga erreamasakinermik
 imungusvigako amallo agollanere
 eriaagigako uvellumikut sapungilase
 agollagariat agollatar. ^{sigik} ~~niar~~ uvellorsitumik

Iggianguaq Ivik's håndskrevne manuskript er på 18 sider.

nesker. Det er forunderligt, som vore forfædre til stadighed har ledt efter steder, hvor de kunne bo. Dengang var der som regel megen sne. Når sneen kom sydfra uden vind, faldt den nemlig i meget store klumper. Det er ikke tilfældet i dag.

Savissivik-folkene bestod dengang af følgende: Iisaannguaq's, udstedsbestyreren, Kunuk's, kateketen, Qillaq's Uusaqqak's, Naasaq's og Qallutooq's. Men desuden mener jeg, at Equ's og Taatsiannguaq's også var der.

Der var en mængde sæler, der lå og soled sig på isen. Der blev åbent vand ved stranden i Savissivik, for isen var som regel strømskåret. Derfor plejede hundslæderne at holde op med at køre omkring slutningen af juni. Lige syd for bygden var der sædvanligvis fyldt med isfjelde, mellem hvilke man ikke kunne køre. De lå tæt, var store, og der var mange af dem.

Fra kajakerne skød de hele tiden, og der fangedes mange sæler. Det var remmesæler, man nedlagde. Hen på sommeren sagde folk, at nu kunne skibet snart ventes. Datidens maskiner larmede voldsomt, og vi kunne høre skibet, mens det endnu var langt væk. Lyde gik også godt gennem luften. Gad vide, hvor mange gange vi blev narret af den store elvs voldsomme brusen på den anden side af bygden.

På den tid var der hverken radio eller skole. Kateketens lille hus var det sted, hvor vi blev undervist, og hvor der blev holdt gudstjeneste. Da der ikke var nogen kirkeklokke, gik sønnerne Arrutaq og Hans udenfor og råbte, når der skulle være gudstjeneste: »Nu er det tid.« Da

jeg for første gang gik til gudstjeneste, hvor var der da en skøn duft, lige da vi trådte ind. Det viste sig at være kateketens kone, som gned en smule smørelse på komfuret. Det var folk, som forstod at hjælpe sig selv uden at tænke på prisen. Vi kendte alle vore forfædres skik, at led nogen nød, så plejede folk at komme dem til hjælp.

Til tider var vi i Innaanganeq (Kap York) måske to år ad gangen. Andre gange tilbragte vi sommeren i Savissivik. Jeg skal ikke omtale alt det, der skete gennem årene, men kun skrive om nogle af begivenhederne. Ind imellem vil jeg også nævne en af mine oplevelser, så fremt jeg har fundet den morsom.

En sommer, efter at vi havde fået skolekapel, kom skibet til syne i horisonten umiddelbart efter gudstjenestens start. Men under kateketens prædiken kom et barn med armene strakt over hovedet og råbte med høj stemme ind ad vinduet: »Skib!« Derefter rejste en af kirkegængerne sig op og råbte, alt hvad han kunne: »Skib!« Han var blevet påvirket af det lille barns glæde. Med så mange års ophold på stedet er det umuligt at fortælle om alle årene.

Nu vil jeg imidlertid berette lidt om en begivenhed, jeg som fanger husker bedst. En af de mest uforglemmelige dage for mig oplevede jeg som 18 årig, det år, hvor folk i Savissivik om sommeren ikke havde fået samlet tilstrækkeligt med vinterforråd. Det var slemt, for på det tidspunkt blev der flere og flere folk i Savissivik. I februar måned, da lyset som sædvanlig var ved at vende tilbage, var levevilkårene ikke for gode i to af husene.

Iggiannnguaq Ivik. Savissivik 1987.

Dengang havde man ikke kakkelovn. Som tidligere var iskanten, det vil sige det åbne hav, nået til Innaanganeq (Kap York) dér borte. Jeg drog derfor meget ængstelig af sted, eftersom blusset i lamperne i de omtalte huse var meget lille. Dersom jeg ikke fik fat i noget spæk, ville deres lamper brænde helt ud, og der var jo også børn i husene. Først den følgende dag tog jeg ud til iskanten ved Innaanganeq (Kap York), og efter at have fanget to sæler tog jeg hjemover. Heldigvis kom jeg tilbage, inden folks lamper var slukket. På den måde hjalp jeg dem med at komme gennem den strenge vinter.

Således blev jeg styrket som fanger. I løbet af foråret og sommeren begyndte jeg at tage på fangst, hvorved der blev overskud, og det var jo ikke til nogen skade.

Årene gik, og vor lille boplads her voksede, ligesom det var tilfældet med andre bopladser. Husene blev efterhånden bedre, og spæklamperne blev suppleret med kakkelovne. Vi satte derfor ikke længere kun vor lid til spæklampen. Ej heller kul alene kunne man ty til, men også tørv blev brugt til husets opvarmning. På det tidspunkt fandtes der ingen petroleumslamper, men vi anvendte den grønlandske spæklampe.

Efterhånden som årene gik, begyndte mit liv at blive som en voksen mands. Jeg drev fangst vinter, forår og sommer og samlede altid tilstrækkeligt vinterforråd. Af alle befordringsmidler har jeg været gladest for kajakken. Undertiden plejede min storebror Angutilluarsuk og jeg at ro længe i kajak. Vi fangede ikke andet end sæler og remmesæler, men til gengæld fik vi et godt udbytte af disse. Om vinteren rettede vi vor opmærksomhed mod rævene, og selvom vi ikke gjorde som de store fangere, fik vi nok til vinterbrug. Vi brugte kun kajakken til havs. Der var dengang rigeligt med sæler, eftersom der ikke fandtes fartøjer med motor.

Efterhånden som årene gik, plejede jeg at følge med, når udstedsbestyrerne her bragte deres redskaber til Uumman-naq, og også om efteråret tog jeg med, fordi hundeslæden var det eneste befordringsmiddel, når havet blev dækket af is. Der fandtes ingen jordemor dengang. Det er ubegribeligt, så raske folk var. Om vinteren fik følgende bopladser dog besøg af en læge: Nallortoq, Savissivik, Qeqertaq og Innaanganeq (Kap York). I årenes løb skete der en vis tilflytning til Savissivik samt Qaanaaq og omegn,

hvorved Qeqertaq, Nallortoq og Innaanganek blev affolket, idet folk kun samledes i Savissivik. Årsagen til denne udvikling skyldes formodentlig opførelsen af en skole, nye huse og gode tekniske hjælpemidler, men der er næsten ingen til stede af stedets oprindelige beboere. Det er heldigt, at tilflytningen sydfra har fundet sted, og at folk har fået ægtefæller sydfra, for på denne måde er der kommet flere mennesker.

Det var virkelig synd for de kateketer og udstedsbestyrere, der opholdt sig her, for på det tidspunkt var der ingen forbindelse med omverdenen. Først om sommeren, når skibet kom, og om vinteren, når der var postforbindelse med slæde, fik de breve og hørte fra deres familier, – men de affandt sig med forholdene.

Jeg erindrer, at jeg engang var med på en posttur, hvor vi nåede ned til Qaarusulik. Det var vel nok en løn, jeg fik dengang. Hvor var det dog mange pen-

ge, d.v.s. lidt over 300 kroner for turen frem og tilbage. Jeg var virkelig blevet en holden mand. På det tidspunkt var priserne på varer ganske overkommelige, og udvalget af disse meget billige varer var begrænset. Senere anskaffede kommunen en lille robåd, som enhver kunne benytte med det formål at anvende den til fangst. Den var til stor nytte. Endvidere fik tre mænd i fællesskab en ikke særlig stor motorbåd, men de havde den kun i en kort tid, da den ganske udmærkede båd blev ødelagt af stærke bølger. Senere blev denne båd erstattet af et noget mindre fartøj, som også blev til gavn.

Engang var der nogle folk, der gik omkring i fjældene. De havde vist nok noget at gøre med kortlægning, og de havde en motorbåd ved Salleg. Medens to skonnerter rejste omkring ved Thule, tog nogle af folkene af sted til Savissivik. De ville foretage opmålinger til en eventuelt egnet landingsplads på den

Terecie Nielsen skærer sælkød ud til kogning. Assuttinni, en teltplads på den østlige del af Savissivik-øen. Sommeren 1987.

Nogle glade børn på deres første skoledag, Savissivik, august 1987.

flade slette ved Savissivik. Medens de arbejdede dermed, rejste havet sig pludselig. Eftersom denne motorbåd fik et hul i siden, efterlod de den blot efter at have fjernet motoren. Jeg gav mig til at lappe på den, og efter at vi havde anskaffet en motor til den, var den også til nytte for os. Vi brugte dette fartøj til at lede efter sæler syd for vor boplads. Når vi fik øje på flere sæler, standsede vi og gik i gang med at fange dem fra kajak. I løbet af dagen kunne den til sidst ikke rumme flere sæler, og så måtte vi forlade de gode fangststyr. Især om efteråret,

når der kun var ganske lidt dagslys, plejede vi at komme hjem efter mørkets frembrud. Så kastede vi blot sælerne i havet, tog så afsted dagen efter og fangede endnu flere, og vi gjorde først noget ved dem, når vi havde fået rigtig mange. Jeg plejede at vække de andre om morgenen, når jeg skulle af sted. Vor lille båd var jo helt åben, men det gjorde ikke noget, at vi frøs, for det ville ikke blive så slemt, når solen først kom frem. Det vigtigste var jo, at vi fik fangst. Vi sejlede aldrig efter fangstdyrene, for vi værnede om disse, så godt vi kunne. Da

jeg var ejer af båden, fik ingen lov til at skyde, mens den var i fart. Fik vi øje på sælerne, standsede vi selvfølgelig og gik i kajakkerne. Den ene af os blev altid i motorbåden og padlede frem og tilbage, for at den ikke skulle komme i nærheden af isfældene. Vi var som regel flere kajakmænd, og når jeg mente, at nu kunne båden rumme fangsten, så sagde jeg, at det var nok. Nogle gange sejlede vi væk fra de kære fangst dyr, inden det blev mørkt, og vi så frem til at nedlægge dem næste dag. Selvom jeg dengang som regel tog på fangst med mine mandlige familiemedlemmer, tog vi altid først af sted efter at have spurgt andre, om de ville med. For det gjaldt jo om at få samlet så meget forråd som muligt, inden havet frøs til.

I midten af september, når jagten på ræve gik ind, begyndte vi at jage disse, da ræveskind var udmærket tøj til børnene, og vi fangede altid rigeligt af disse dyr. Man kunne dengang ikke købe varmt tøj i butikken. Til alt held var der enormt mange søkonger i bygden. Da forekomsten af ræve var stor, havde vi vældig gavn af at sælge skindene. Det var fornøjeligt at fange dem om vinteren, for vi brugte kød som lokkemad og satte flere rævesakse på ét sted. Ved en enkelt lille sæl kan man fange flere ræve, da vi først gik i gang med at fange dem, når de var begyndt at spise af lokkemaden. Men det medførte også et stort arbejde for kvinderne, da de altid skulle være omhyggelige med arbejdet. Det spillede ikke nogen rolle at bruge en helt frisk sæl med skind på som lokkemad, selvom dette skind nok kunne have været indhandlet. De fangne ræve

kunne indbringe langt mere end dette skind. Især op mod jul blev vi særlig glade, når vi havde fået flere ræve på én gang.

Det har altid været mig en stor fornøjelse at jage disse små dyr. Da jeg plejede at lægge flere sæler ud som lokkemad samtidigt, kunne man altid være sikker på at fange flere ræve, når de begyndte at spise af sælerne – især når man havde flere rævesakse. Vi anvendte den mindste model af rævesakse. Satte vi så fem sakse op i nærheden af en sæl, var det altid godt, når der var kommet ræve i alle disse sakse på én gang. Dengang skulle man sandelig have haft et fotografiapparat. Sikken dog nogle billeder!

Nu vil jeg forsøge at tydeliggøre, hvorledes rævene gav sig til at spise. Rævene plejede at samles på ét sted ved at følge andre ræves spor og ved hjælp af deres lugtesans. I løbet af et godt stykke tid skulle vi i ny og næ kigge til området omkring lokkemaden. Først når der var godt med rævespor, og sneen omkring sælen var blevet hård, skulle vi grave hele vejen omkring siderne af sælen – for rævene gav sig nemlig til at spise af den fra baglufferne og fra snuden af. Så satte vi rævefælder rundt om lokkemaden i passende afstand fra hinanden, og når vi gjorde således, gik adskillige ræve gerne i saksen på én gang, og det var en nem og hurtig måde at få fangst på. Disse små dyr var altid et kærkomment supplement til familiens økonomi.

I vore dage har man åbenbart mistet lysten til at beskæftige sig med denne form for fangst, selvom det ville være ideelt at anvende sæler fanget i garn som madding. Sådan en sæl har jo ikke tabt

Mikissuk Karlsen skærer et par bukser af et bjørneskind. Savissivik 1987.

blodet og er ganske hård og må derfor lige være noget for rævene. Og sikken en pris for skindet. I dag koster nr. 1A 200 kroner. Når ræven er i fin foderstand, og dens skind bliver spilet ud, bliver det stort og har meget fine hår. Livsformen har jo ændret sig, og siden man nu mere og mere er gået over til garnfangst, har man mistet interessen for rævene. Har man ikke tidligere drevet jagt på dem, spiller det ingen rolle, og det er nok lidt vanskeligt at vænne sig til denne jagtform. Det kan måske også være, at man blot ikke ved, hvorledes man fanger disse dyr.

Således har jeg kort berettet om rævene, som har bidraget til fremskridtet og velstanden i Savissivik, og det var fornøjeligt at lære at jage disse dyr. Jeg siger ikke, at folk nu om dage er dovne. Det er ingeniende tilfældet. Jeg forsøger

blot at tydeliggøre en jagtmetode fra før i tiden, idet tilværelsen fra dengang selvfølgelig skal levendegøres. Men jeg har kun fortalt lidt derom, da jeg er født med en dårlig hukommelse, og da jeg ikke har energi til at skrive det hele ned. Nutildags formår I at gøre dette, så skriv endelig alt ned, som det er værd at skrive om. Dersom man ikke har ført dagbog, er det ikke morsomt at skulle skrive, når man endelig får tid dertil. Det er meget anstrengende.

Jeres lille bygd skal snart fejre jubilæum og har endnu mange år til gode. Da jeg i sin tid flyttede hertil, drømte jeg slet ikke om, at der ville blive opnået så meget, men årene er gået hurtigt, uden at jeg har mærket til dem. Vi lever nu med et stort antal børn, der stammer fra de første fåtallige mennesker her på stedet, og når disse børn er vokset op, skal

de fortsætte tilværelsen i vor bygd. Nogle mennesker tror måske, at vi dengang havde radio, båndoptager og andre tekniske hjælpemidler. Jeg vil blot nævne, at vi på den tid intet havde at tage os til bortset fra fangsten. Der var intet lærested, men det gjaldt om at søge efter fangstdyrene. Sådan levede vore forfædre. Folk var hjælpsomme over for hinanden. Således var det f.eks. ved åndehulsfangst, hvor to mænd tog af sted sammen. Medens den ene stod på lur ved sælens åndehul, gik den anden rundt i en cirkel om det. Samtidig gik han omkring og søgte efter et andet åndehul. Opdagede den gode fanger, at nogle af bopladsfællerne havde det småt og led nød, drev man den form for fangst. Eller det kunne hænde, at fangeren tog en ung dreng med på slæden. Denne var så klar til at stå vagt ved en sæls åndehul, dersom de fandt et.

Som ung var det altid fornøjelig at være sammen med en, der havde gode hunde. Kører man sammen med en fanger med et godt hundespand, opdager man, at hundene snuser sig frem til sælerne. Får man hundene til at stoppe på havisen, og det blæser ganske lidt, da skal man køre vinkelret på vindretningen. Når hundene så får færden af en sæl, kan man være sikker på at få fangst. Veltrænede hunde stopper som regel, inden de kommer helt hen til åndehullet. Er en fanger med dygtige hunde gået ud på fangst og står på lur ved en sæls åndehul, vil hundene af sig selv stoppe op i en ganske bestemt afstand fra sælens åndehul. Men der findes hunde, der ikke vil forlade deres slædekører. Den slags hunde er som regel meget irri-

terende, men ejeren har selv vænnet dem til disse unoder. I tilfælde af at fangeren står helt alene ved en sæls åndehul, og hundene er løbet bort, så skal han efterligne ravnens lyd. Når hundene da kigger tilbage og opdager, at de er ved at forlade deres herre, vil de stoppe op.

Af og til dukker en sæl op, men selvfølgelig ikke hver gang. Da nogle af sælerne har store brede åndehuller, kan fangeren til tider forfejle skuddet. Selvom han skyder med en god riffel, kan han komme til at ramme ved siden af. Da skuddet undertiden kan være øredøvende, har fangeren altid sin harpun parat med harpunspidsen sat på, for i tilfælde af at sælen er ved at forsvinde, kan han heldigvis nå at stikke sin harpun i den.

Nu har jeg skrevet om livet i gamle dage og intet berettet om den moderne tid. Nogle læsere vil måske blot le ved at læse disse linjer, fordi jeg har taget ting med, som må være irrelevante for dem. Når jeg tænker på tidligere tiders begivenheder, dukker de frem ligesom en flok dyr, der trækker forbi, og det morer mig at vende blikket lidt bagud. Ja, i sandhed kan vi ikke måle os med vore forfædre, som en af vore forfattere udtrykker det i et digt. Således føles det, når man tænker tilbage på begivenhederne i gamle dage. Når jeg i dag siger således, har jeg den tids bjørnejagter i tankerne. Man har tit hørt om disse jagter, og jeg har selv flere gange overværet dem.

I februar måned er der selvfølgelig vand uden for iskanten, og vinden er endvidere den såkaldte 'atuarneq'. For-

Savissivik, efteråret 1987.

skellige vinde har jo deres egne betegnelser her. Med 'atuarneq' menes en nordenvind, som er meget østlig. Nordøstenvind er som regel meget kraftig. Så drager bjørnejægerne alle i nordlig retning, for når vinden kommer fra sydøst, bliver vejret ubehageligt at rejse i med sne og blæst. Når det blæser fra sydøst, vil havet langs iskanten fryse til, og på dette islæg kørte fangerne over på den anden side. På den tid havde man ikke den bedste udrustning, og man byggede huse af sne. Man havde ikke telt, men man var begyndt at bruge petroleumslampe. Sådan en lampe medbragte man altid. Men samtidig havde man endvi-

dere den grønlandske tranlampe med. Dengang observerede jeg, at fangerne altid bragte 10 liter petroleum med sig. Således videreførte vi vore forfædres levevis, idet vi har set og iagttaget deres sædvaner, selvom vi i nogle tilfælde ikke kunne måle os med dem.

Hvis fangerne kørte stik mod vest, tabte de til sidst alle landområder af syne. Kloge mennesker! Når de så mente, at det var tilstrækkeligt, vendte de tilbage ved at tage retning efter de sammenføgne snefaner, som vinden havde dannet. Nogle gange var folk ude i et frygteligt vejr uden særlig udrustning – modige mennesker. Engang hørte jeg

om to mænd, der drog vestpå på bjørnefangst, men først efter tre dages forløb fik de igen land i sigte. De må virkelig have været et godt stykke fra land. De kørte med solen i ryggen og beregnede deres position efter, hvor højt på himmelen solen stod. Kompas havde de naturligvis ikke. De må have været meget kloge. Det er en pragtfuld fornemmelse at befinde sig langt ude i vestisen uden at kunne skimte land midt i den voldsomme natur, hvor næsten det hele er is. Jeg har taget dette med, for at vore medmennesker skal forstå, hvor vigtigt det er for fangerne at drage på jagt efter bjørne vestpå. Vi har gavn af at udnytte det langvarige islæg udfor Savissivik. Man må håbe, at der ikke sejler skibe gennem bjørnenes tilholdssteder derude.

Jeg har allerede berettet om sæler og remmesæler. Vi får også hvalrosser om foråret. Før i tiden plejede man at fange dem på denne årstid, når de trak nordpå langs iskanten. Man måtte være forsigtig, da de ofte trækker lige efter hinanden. Skød man én, plejede man at kravle i kajakken for at harpunere den. Hvalrosser på træk jager sædvanligvis sæler undervejs. Det er altid en uhyggelig fornemmelse, når man er ude i kajak, men det er også morsomt at jage dem. Der findes ingen hvalrosser her om vinteren, men deres kød er på denne årstid en lækker spise i gæret tilstand.

Om foråret fangede man også narhvaler ved iskanten. Der er ikke narhvaler og hvidhvaler om sommeren, og først om efteråret, når de er på træk sydover, kommer de forbi Savissivik. Når disse dengang trak forbi, nedlagde vi

kun enkelte stykker. Da vi ikke havde tradition for at drive dem til et bestemt sted, mistede vi mange af dem. Først nu har vi fundet ud af, at man kan nedlægge en mængde af disse fangst dyr, når man er heldig.

For sjov skyld vil jeg fortælle lidt om engang, hvor vi gennede en flok narhvaler hen til et bestemt sted for at harpunere dem fra kajak. En af dem lå stille flydende i vandskorpen, og jeg roede hen til den, idet jeg først ville sætte harpunen i den, når jeg var kommet ganske tæt på. Dyret rørte sig ikke, og da det ikke bevægede sig, stødte jeg harpunen i det på ganske nært hold. Lige da jeg opdagede, at narhvalen havde en stødtand, stak den i den forreste del af min kajak med den uden at gå ned. Det var en yderst kritisk situation. Efter at have fået nok af at flyde i vandskorpen, og idet den skulle til at gå ned, drejede den hovedet til siden med det resultat, at der kom et hul i kajakskindet. Da den gik ned, befandt jeg mig heldigvis ikke langt til søs, men var ganske tæt på land, og af alle kræfter roede jeg indefter. Det føltes godt, da jeg nåede ind til stranden. Jeg troede ikke, de kunne give sig til at angribe, men nogle af dem kunne altså finde på at gøre det. Heldigvis trak den mig ikke ned i dybet. Således har jeg fortalt om min uforsigtighed.

Selvom der er mange ting at fortælle, har jeg således kun berettet lidt om begivenhederne i gamle dage, og jeg har gjort det kortfattet. Jeg har ikke skrevet ned om vor tid, fordi jeg finder begivenhederne fra gamle dage langt vigtigere, og det til trods for, at jeg kun har beskrevet nogle af dem.